

Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni istungi protokoll nr 163

Tallinn, Toompea

Reede, 15. mai 2026

Algus 9.00, lõpp 10.07

Juhataja: Peeter Tali (esimees)

Protokollija: Roosmarii Kukk (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Vladimir Arhipov, Enn Eesmaa, Rain Epler, Katrin Kuusemäe, Maido Ruusmann, Aivar Sõerd, Tarmo Tamm, Urve Tiidus, Luisa Värk

Komisjoni ametnikud: Teele Vares (nõunik-sekretariaadijuhataja), Teele Taklaja (nõunik), Getter Kristen Treumuth (nõunik)

Puudusid: Arvo Aller, Lea Danilson-Järg, Tiit Maran, Anti Poolamets, Kadri Tali ja Kristo Enn Vaga

Kutsutud: Kliimaministeeriumi energeetikaosakonna juhataja Rein Vaks, taastuenergia valdkonnajuht Tauno Hilimon, ehitustegevuse valdkonnajuht Liisi Pajuste, võrkude ekspert Therese Liis Kilk, välissuhete osakonna nõunik Brett Bartholomew Sooniste, ehituse ja elukeskkonna osakonna nõunik Silver Sarapuu (1. päevakorrapunkt); Kliimaministeeriumi kliimaosakonna juhataja Laura Remmelgas, sama osakonna nõunik Annika Varik ning välissuhete osakonna EL teemade valdkonnajuht Eliise Merila (2. päevakorrapunkt); Sotsiaalministeeriumi tervishoiukorralduse osakonna nõunik Timur Hurt, Euroopa Liidu ja väliskoostöö osakonna nõunik Elen Ohov, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi välissuhete ja eurokoordinatsiooni osakonna nõunik Svetlana Jankovenko, Toiduohutuse osakonna peaspetsialist Airika Salumets (3. päevakorrapunkt); Riigikantselei Euroopa Liidu sekretariaadi nõunik Ingel Pilviste (1. päevakorrapunkt); Riigikantselei Euroopa Liidu sekretariaadi nõunik Karin Zereen (2. päevakorrapunkt); Riigikantselei Euroopa Liidu sekretariaadi nõunik Tairi Täht (3. päevakorrapunkt)

Päevakord:

3. Seisukoha andmine: tervisebiotehnoloogia pakett – COM(2025) 1022, COM(2025) 1031

3. Seisukoha andmine: tervisebiotehnoloogia pakett – COM(2025) 1022, COM(2025) 1031

Timur Hurt andis ülevaate tervisebiotehnoloogia paketist – COM(2025) 1022, COM(2025) 1031. Ta sõnas, et paketti kuulub määruse eelnõu, millega muudetakse meetmete raamistikku, mis puudutab biotehnoloogiat ja -tootmist, eesmärgiga tugevdada tervisebiotehnoloogia valdkonda. Paketti kuulub ka eelnõu direktiivide muutmise kohta ning muudetakse ka

olemasolevaid Euroopa Liidu õigusakte kliiniliste uuringute, veterinaarravimite, uudsete ravimite ning toidu- ja söödaohutuse valdkonnas. Eelnõu eesmärk on luua soodsad tingimused biotehnoloogiliste toodete ja teenuste arendamiseks ning kiirendada nende turule jõudmine, tagades samal ajal loomade-, inimeste- ja keskkonnakaitse. Määruse kohaldusala hõlmab kõiki väärtusahela osasid teadusest tootmiseni. Algatus on oluline, kuna võrreldes Hiina ja USAga jääb Euroopa innovatsiooni turule toomises tahaplaanile. Määruse eelnõuga soovitakse teadus, tootmine ja investeeringud suunata tagasi Euroopasse, kuna paljud biotehnoloogilised ettevõtted viivad oma Euroopas arendatud tooted ja teenused turgudele, kus on parem ligipääs kapitalile ja lihtsamad menetlusprotsessid. Eesti toetab eelnõus algatatud eesmärgi, sest tegemist on strateegiliste projektide tunnustamise ja toetamisega, klasteritevahelise koostöö edendamisega, ettevõtete juurdepääsu lihtsustamisega Euroopa Liidu rahastusele ning tehisintellekti ja digitaalsete andmete kasutamise soodustamisega. Ühtlasi luuakse meetmed ka biotehnoloogiliste toodete väärkasutuse ennetamiseks, et tugevdada kogu Euroopa Liidu biokaitsevõimekust. Ravimivaldkonnas nähakse innovatsiooni soodustamiseks ette, et biotehnoloogiliste protsesside abil arendatud ja toodetud uutele ravimitele antakse ühe aasta võrra pikem täiendav kaitsetunnistus. Eesti hinnangul võib see pikendada soodsamate ravimite turule jõudmist, suurendada Tervisekassa kulusid ning lükata edasi patsientide ligipääsu innovaatilistele ravimitele. Seetõttu teeb Eesti ettepaneku kitsendada vastavaid kriteeriume ja kohaldada neid kumulatiivselt, et soodustada innovatsiooni eelkõige seal, kus see on enim vajalik, näiteks harvikravimite valdkonnas. Eelnõu kohaselt peavad liikmesriigid määrama pädeva asutuse strateegiliste projektide hindamiseks ja toetamiseks. Eesti seisukoht on, et kasutada tuleks olemasolevaid struktuure, vältimaks täiendavat halduskoormust ja kulusid. Praegu täidavad vastavaid ülesandeid osaliselt Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus ning Eesti Teadusagentuur, mistõttu peab Eesti oluliseks paindlikku ja olemasolevaid koostöövorme arvestavat lähenemist. Samuti nähakse ette ühtse kontaktpunkti loomine lubade andmise protsessi hõlbustamiseks ja projektide toetamiseks. Eesti hinnangul peaks selle loomine olema liikmesriikidele vabatahtlik, kuna Eesti loamenetlused toimivad juba praegu tõhusalt ning eelnõu hõlmab lisaks tootmisele ka arendust ja teadust, kus loamenetluste vajadus ei pruugi üldse tekkida. Kui kontaktpunkt siiski luuakse, peaks selle roll olema eeskätt koordineeriv. Lisaks näeb eelnõu ette pädeva asutuse määramise või loomise bioohutuse valdkonnas. Eestis täidavad vastavaid ülesandeid juba Terviseamet, Kaitsepolitseiamet ning Põllumajandus- ja Toiduamet, kuid keskne koordineeriv asutus puudub. Eesti hinnangul on bioohutuse tugevdamine vajalik, et tagada kiiresti arenevas biotehnoloogia valdkonnas uute toodete ja teenuste asjakohane järelevalve ning kaitsta inimeste tervist ja heaolu. Eelnõu positiivse mõjuna võib esile tuua konkurentsi suurenemise ravimite valdkonnas, innovaatiliste ravimite parema kättesaadavuse, kliiniliste uuringute arvu kasvu Euroopas ja Eestis ning Eesti patsientide paremad võimalused neis osaleda. Eesti ettevõtete jaoks võib eelnõu parandada ligipääsu Euroopa Liidu rahastusele ning tugevdada piiriülest koostööd.

Peeter Tali andis ülevaate [sotsiaalkomisjoni arvamusest](#) ja arutelust ning märkis, et komisjon otsustas Vabariigi Valitsuse seisukohti toetada. Komisjoni otsus oli konsensuslik.

Urve Tiidus küsis, kas võib järeldada, et suhtumine geneetiliselt muundatud organismidesse (edaspidi GMO) on Euroopas muutumas ning mida tähendaks eraldi asutuse loomine antud valdkonna protsesside järelevalveks.

Airika Salumets vastas, et GMO teema kuulub Kliimaministeeriumi valdkonda, kelle esindajat istungil ei osale. A. Salumets tutvustas Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi

kahte seisukohta. Ta sõnas, et Euroopa Liidu toiduseaduses tehakse kaks muudatust. Euroopa Toiduohutusameti (edaspidi EFSA) riskihinnangud erinevatele loamenetlustega toodetele, nagu toidud, söödad ja taimekaitsevahendid, on ettevõtete jaoks keerulised ning ajakulukad. Selleks muudetakse EFSA tööprotsessi, et nad annaks rohkem sisulist nõu ka teadusuuringute ja katsete kohta, et kiirendada loamenetlusi ning võimaldada toodetele kiirem turule jõudmine. Eesti toetab ettepanekut luua liikmesriikidele võimalus siseriiklikult kasutada regulatiivliivakaste toidule ja söödale, kuid ei poolda, et praeguse eelnõu järgi on nendest välja jäetud näiteks uuendtoidud, kus kasutatakse biotehnoloogiat. Uuendtoidu alla kuuluvad toidud, mida ei ole Euroopa Liidus olulisel määral toiduna kasutatud enne 1997. aastat, näiteks fermentatsiooni abil saadud tooted või alternatiivsed valgud aga ka kolmandatest riikidest pärit toidud, mida Euroopa Liidus ei ole kasutatud. Uuendtoitude turule viimise loomenetlusprotsessist on üks osa EFSA riskihinnang. Praeguse eelnõu kohaselt jääb liikmesriikidele võimalus siseriiklikult teatud toite mitte turule lubada, kui nad seda vajalikuks peavad, kuid Eesti hinnangul tuleks välistada katsetamist haavatavate sihtgruppide toitudega ehk näiteks imikute ja väikelaste toitude ning terviseprobleemidega loomade söödaga.

Peeter Tali tegi ettepaneku toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti kooskõlas sotsiaalkomisjoni arvamusega.

Otsustati:

3.1. Toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti kooskõlas sotsiaalkomisjoni arvamusega (konsensus: Vladimir Arhipov, Enn Eesmaa, Katrin Kuusemäe, Maido Ruusmann, Aivar Sõerd, Peeter Tali, Tarmo Tamm, Urve Tiidus, Luisa Värk).

(...)

(allkirjastatud digitaalselt)
Peeter Tali
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Roosmarii Kukk
protokollija

Väljavõtte õige
Roosmarii Kukk
Euroopa Liidu asjade komisjoni konsultant